

Stad en Theater GENT

Binnen een land als het onze is Gent een grote stad, maar wie er de pas in houdt, is op een goed kwartier het (historische) centrum door. Van een dood nest werd Gent op een goede tien jaar een cultureel levendige stad. Toch heeft men het er meer voor een hapklare brok folklore dan voor culturele verfrissing. Gent heeft zijn openluchtspelen, reuzenstoeten en artificieel heringevoerde karnavalsviering. Gent heeft de Gentse Feesten die overwoekerd worden door Nederlanders en publiciteit. Binnen die context heeft het theater zich jaren gedeisd gehouden.

Het Gentse theater in de lift

In deze eerste aflevering van een reeks artikelen over 'stad en theater' tekent Daan Bauwens het wel en het wee van het Gentse theaterbedrijf, gaat hij snuisteren in de financiële dossiers van de stad en laat hij enkele 'marge'-figuren aan het woord. Een verhaal vol kommer en kwel maar "voor de theaterliefhebber is het voorlopig goed wonen in Gent".

Als het theaterdecreet op 1 januari 1976 in werking treedt, worden voor Gent de volgende gezelschappen erkend: Nederlands Toneel Gent (repertoiregezelschap), de kamertheaters Arena en Arca/NET, (toen nog: Volkstheater) Vertikaal en Nationaal Jeugdtheater als D-gezelschappen. Het volgende seizoen wordt Vuile Mong en de Vieze Gasten (Werkgroep voor Vormingstheater) erkend als D-gezelschap en wordt het Nationaal Jeugdtheater gepromoveerd tot kamertheater. Het seizoen '78-'79 levert een erkenning op voor kindertheater Stekelbees. In '79-'80 wordt het Speeltheater van Eva Bal erkend en Gent heeft weer een gezelschap bij. Het Nationaal Jeugdtheater wordt hetzelfde jaar wegens wanbeheer opgedoekt. Directeur Van der Cruyssen probeert het nog over een andere boeg te gooien met het Kafkatheater, maar ook dit is een roemloos einde beschooren. Een paar mensen vertrekken naar Antwerpen om er met Tone Brulin TIE 3 op te richten. De anderen vormen in Gent theater Poëzien. TIE 3 raakt nog aan een erkenning, maar voor Poëzien is het te laat. Er is geen geld of ruimte meer voor nieuwe theatergezelschappen, beslist de overheid. Sinds 1980 zijn er geen wijzigingen gekomen in het statuut van de erkende theaters.

Als theater in Gent toch in de lift zit, zijn daar uiteenlopende redenen voor. Organisatorische problemen zorgden voor personeelwisselingen in de erkende theaters. Daaruit volgen artistieke heroriënteringen waarvan de draagwijdte voorlopig nog onduidelijk is. Daarnaast steekt een agressieve maar middelen-arme jonge generatie de kop op. De eerste door het decreet werkloos gemaakte theatermakers zetten hoe dan ook produkties op en slaan gaten in de verstarring. Een poging tot inschatten.

Het NTG tussen twee stoelen

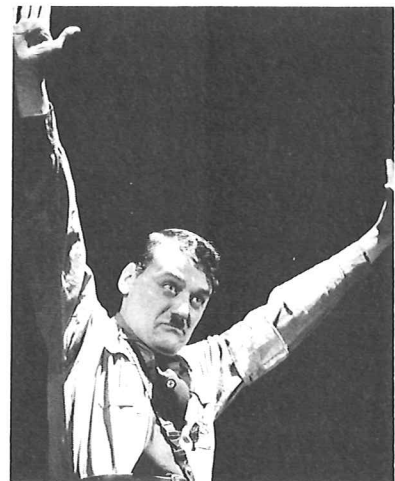
De Gentse theaterburcht bij uitsteking, het NTG, liet als eerste de loopbrug neer. In januari '78 werd een beleidsgroep opgericht onder impuls van Jef Demedts. Naast zichzelf als directeur zetelen o.a. regisseur Jean-Pierre De Decker, dramaturg Frans Redant en acteur-regisseur Hugo Van den Berghe ook in die raad. In het verleden bleek dikwijls dat de directeur een te zwakke bumper vormde tussen de door politici en aanverwanten bevolkte raad van beheer en het gezelschap. De beleidsgroep treedt autonoom op en het gezelschap kan ontspannener werken dan vroeger. Een andere verdienste is het duidelijker profileren van het repertoire. Maar een en ander moet toch gerelativeerd. Het ogenschijnlijk gesmeerd lopende gezelschap, waarover directeur Demedts bij het begin van het seizoen nog beweerde: 'Never change a winning team', ziet Leah Thys en Arnold Willems verdwijnen. Ook administratief directeur Rudi Lekens stapte na een paar seizoenen op. Tussen raad van beheer en beleidsgroep botert het niet erg meer en er is sluipende kritiek op het beleid van Demedts.

Het valt alleszins op dat Walter Moeremans, binnengehaald door Demedts, op korte tijd een prominente figuur geworden is. Andere tenoren als Hugo Van den Berghe en Jean-Pierre De Decker moeten daar ongelukkig bij lopen. Een deel van het gezelschap voelt zich opzij gezet. En wat heeft de *Belgische cirque belge* teweeggebracht? Niet iedereen van het gezelschap was opgetogen met het solo-nummer van Moeremans dat een onverbloemde apologie was voor een onverkwikkelijk stuk Vlaamse geschiedenis. Co-auteur Frans Redant verrichtte hier hand- en spandiensten.

De tegenstellingen die men via de beleidsgroep wou opvangen, dreigen dus na vijf jaar opnieuw boven te komen. En hoe zwaar weegt de optie "geëngageerd theater"? Binnen het

Vlaamse repertoiretheater is het NTG meest op de actualiteit toegespitst en dat is al een verademing. Zetten we het "sociaal geëngageerd" theater van het NTG echter uit tegen progressief en artistiek vernieuwend theater, dan weegt die optie niet zwaar. Sociaal engagement uit zich in een politieke stellingname en daar blijft het NTG angstvallig van weg. Het politieke repertoiretheater blijkt in de encensering dikwijls te verzanden in anekdotisch realisme. De regies zijn niet van aard de intentioneel geëngageerde stukken in een verhelderende artistieke vorm te gieten. Het NTG wil de polemiek uit de weg gaan en herleidt maatschappelijke items tot een individuele problematiek. De realistische acteerstijl helpt bij het psychologiseren. Het resultaat blijft burgerlijk repertoiretheater. De beleids optie wordt niet doorgetrokken tot in de voorstelling, en dat is toch de essentie van theater.

De vermeende neutraliteit die het NTG nastreeft, ontmaskert af en toe zichzelf, zoals in de recente *Belgische cirque belge*. Dit werkstuk van Walter Moeremans en Frans Redant waarbij links de zaal verliet en rechts staande ovaties weggaf, bewijst de krachteloosheid van het engagement in de rest van het repertoire. De *Belgische cirque belge* heeft bewezen dat het reële engagement van het NTG behoudsgezind is.

Belgische cirque belge
(NTG)